

Opas toimivan jätetilan suunnitteluun

Sisältö

Tämä opas on laadittu
yleisohjeeksi
jätehuollon tilantarpeen
suunnitteluun kiinteistöllä,
rakennusvalvonnassa ja
kaava-suunnittelussa.

- Jätehuollon vastuut sivu 3
- Jätehuoltomääräykset sivu 4
- Erilliskeräysvelvoitteet sivu 5
- Jäteastian ja jätetilan sijainti sivu 7
- Jätekatoksen suunnittelu sivut 8-15
- Jäteauton tarvitsema tila sivu 16
- Syväkeräyssäiliöiden mitoitus sivu 17
- Alueelliset keräyspisteet sivut 18-20
- Aluevaraukset ja kaavoituksessa huomioitavaa sivu 21

Jätehuollon vastuut

Jätelain mukaan vastuu jätehuollon järjestämisestä jakautuu kunnille, tuottajille ja jätteen haltijoille.

Kuntien vastuulla on järjestää asumisessa, vapaa-ajan asumisessa ja kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän jätteen jätehuolto. Kunnan vastuulle kuuluu myös vuodesta 2023 lähtien pakkausjätteiden keräys kiinteistöiltä.

Tuottajien vastuulla on järjestää alueellinen jätehuolto pakkausjätteille (metalli, lasi- kartonki- muovipakkaukset) sekä jätehuolto paperille, romuajoneuvoille, ajoneuvojen renkailla, paristoille ja akuille sekä sähkö- ja elektroniikkaromulle.

- Pakkausjätteiden tuottajia edustaa tuottajajärjestö Pakkauskierrätys Rinki Oy, joka huolehtii pakkausjätteiden valtakunnallisesta keräysverkostosta, Rinki-ekopisteistä.
- Paperin keräyksestä vastaa tuottajayhteisöt Suomen Keräyspaperi Tuottajayhteisö Oy sekä Suomen Keräystuote Oy.
- Yritykset, valtio, seurakunnat ja yksityiset sosiaali-, koulutus – ja muu palvelutoiminta ovat vastuussa omien jätteidensä jätehuollon järjestämisestä (Kunnilla toissijainen vastuu tuottaa jätehuoltopalveluja edellä mainituille).

Kunnallisen jätehuollon toimijat

Lapin Jätehuolto kuntayhtymä Lapeco	Kuntien ympäristön- suojeluviranomaiset ja Lapin ELY-keskus	Tuottajat/Tuottajayhteisöt
jätehuollon palvelutehtävät: • jätteiden keräys • kotitalouksien pakkaus- jätteiden keräys kiinteistöiltä* • kuljetus, vastaanotto, käsittely • jäteneuvonta ja tiedotus viranomaistehtävät: • jätehuoltomääräysten ja jätetaksan hyväksyminen • poikkeamispäätökset • Kiinteistöjen jätehuoltovelvoitteen seuranta	Jätehuollon valvonta	Jätehuollon järjestäminen • Pakkausjätteet • Paperi • Romuajoneuvot • Ajoneuvojen renkaat • Paristot ja akut • Sähkö- ja elektroniikkaromu *tuottajilla kustannusvastuu keräyksen aiheuttamista kustannuksista

Jätehuoltomääräykset

Jätehuoltomääräyksillä tarkennetaan jätelakia ja –asetusta paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.

Ne toimivat ohjauskeinona ja työkaluna jätehuollon käytännön toteuttamisessa.

Määräykset koskevat jätehuoltoon liittymistä, jätteiden lajittelua, keräämistä, kuljettamista sekä roskaantumisen ehkäisemistä. Jätehuoltomääräykset ovat velvoittavia, ei suosituksia.

Lapin Jätehuolto kuntayhtymän yleiset jätehuoltomääräykset koskevat kaikkia Enontekiön, Inarin, Kemijärven, Kittilän, Muonion, Pelkosenniemen, Savukosken, Sallan ja Sodankylän asukkaita ja mökkiläisiä sekä Lapecon järjestämän jätehuollon piiriin kuuluvia muita toimijoita.

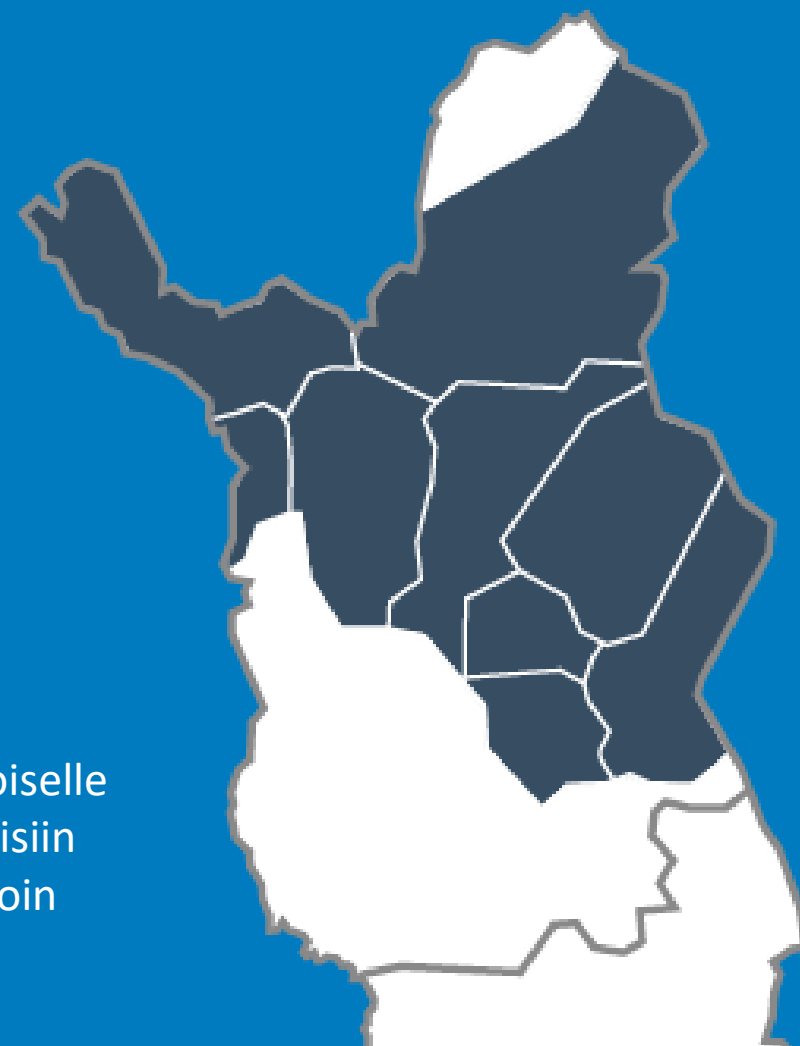

Erilliskeräysvelvoitteet Lapecon toimialueella

Inarin, Kemijärven, Kittilän ja Sodankylän kuntien taajamissa vähintään viiden huoneiston kiinteistöillä sekä kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöillä tulee olla omat jäteastiat polttokelpoisen jätteen lisäksi metallille, lasi- kartonki- ja muovipakkauksille sekä paperille. Biojätteen erilliskeräys järjestetään myöhemmin ilmoitetun aikataulun mukaan.

Enontekiöllä, Muoniossa, Pelkosenniemellä, Sallassa ja Savukoskella hyötyjätteiden erilliskeräys järjestetään Lapecon toimesta alueellisilla keräyspisteillä.

Pienikiinteistöillä kuten omakotitaloissa tulee olla oma jäteastia polttokelpoiselle jätteelle. Biojätteen voi kompostoida. Muut hyötyjätteet toimitetaan alueellisiin keräyspisteisiin. Jäteastiat voivat olla myös lähinaapurin kanssa yhteiset, jolloin puhutaan kimppa-astian käytöstä.

Erilliskeräysvelvoitteet Lapecon toimialueella

Kunta	Pakkausjätteet	Biojätteet
Inari	1.10.2023	Myöhemmin ilmoitettavan aikataulun mukaisesti.
Kittilä	1.10.2023	
Kemijärvi	1.10.2024	
Sodankylä	1.10.2024	
Enontekiö, Muonio, Pelkosenniemi, Salla, Savukoski	Pakkausjätteiden alueellinen keräys ekopisteillä jatkuu.	Kiinteistökohtaista tai alueellista keräystä ei järjestetä 2022-2027.

Mihin sijoittaa jäteastia tai jätetila?

Jäteastiat sijoitetaan kiinteistölle. Mikäli se ei ole mahdollista, voidaan ne sijoittaa muulle alueelle maanomistajan luvalla.

Kiinteistön haltija hankkii tarvittavat jäteastiat. Jäteastiat merkitään jätelajia osoittavalla tarralla. Jätteenkuljetukseen soveltuvat keräysvälineet on määriteltä jätahuoltomääräyksissä.

Jätetila on yleensä aitaus, katos tai huone. Varaa jätetilaan paikka jätteiden lajitteluohjeille.

Tarkista kuntasi rakennusjärjestyksestä tarvitseeko jäteastioiden ympärille istuttaa näkösuojaa tai rakentaa aitaa.

Jätetila voi olla ulkona tai rakennuksessa. Rakennuksen sisälle sijoitetun jätihuoneen riittävästä ilmanvaihdosta ja valaistuksesta tulee huolehtia.

Valitse jätetilalle turvallinen ja toimiva sijainti tontilla. Huomioi helppo pääsy tilaan.

Jäteautolla tulee päästä jäteastioiden lähelle.

Lisää tarvittaessa tontille opastus jätetilan sijainnista ja jätetilan eteen pysäköinnin kieltomerkki.

Jätekatoksen suunnittelu

Yleensä rakennusjärjestyksen mukaan ympäristöön olennaisesti vaikuttavien jäteastioiden ympärille on tarvittaessa istutettava näkösuoja tai rakennettava aita.

Jätekatos on sijoitettu hyvin, kun se on:

- tonttiliittymän välittömässä läheisyydessä, lähelle ajotietä.
- asukkaiden luontevan kulkureitin varrella.
- riittävän etäällä naapurin rajasta.

Tarkista kuntasi rakennusmääräykset ennen katoksen suunnittelua!

Riippuen rakennelman koosta ja katoksen sijainnista (asemakaava-alueella, sen ulkopuolella tai ranta-alueella), voi kyseeseen tulla rakennuslupa-, toimenpide- tai ilmoitusmenettely.

RT-Kortistossa on tarkempia mittoja jätekatoksen suunnittelua varten.

Paloturvallisuuden huomioiminen

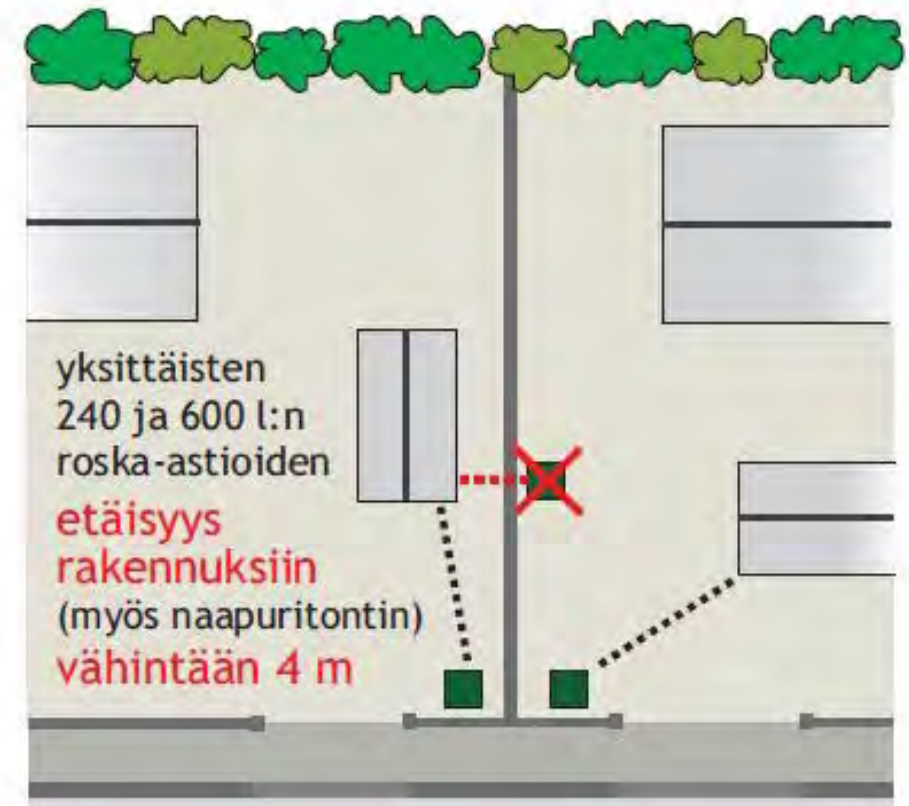
Jäteastiat ja –katokset on sijoitettava siten, että tulipalon syttymisen ja leviämisen vaara on vähäinen. Rakennusten välittömässä läheisyydessä ei saa säilyttää mitään helposti syttyvää materiaalia.

Astioiden turvaetäisyydet rakennusten räystääslinjasta ovat

- 4 metriä yksittäiset jäteastiat
- 6 metriä useamman jäteastian rivistöt ja pahvirullakot
- 8 metriä jätekatokset ja palavaa materiaalia sisältävät vaihtolavat

Tuuletusseinä/ilmanvaihtoaukko tulee sijoittaa lähimmästä rakennuksesta poispäin. Tuuletus-aukko ei myöskään saa olla leikkialueen suuntaan.

Lukittava jätekatos lisää paloturvallisuutta, sillä se vähentää tahallisesti sytytettyjen palojen määrää.

Lähde: Pelastustoimi, pientalon paloturvallisuusopas, vuosi 2020.

Jätekatoksen lukitseminen

Jätekatoksen oviaukko tulee olla riittävän leveä, vähintään 170 cm

- Ovettomuus helpottaa jätekatoksen käyttöä.
- Ovi on varustettava laitteella, jolla se saadaan pysymään auki. Peltisuojat suojaavat puurakenteisia oviaukkoja mahdollisilta kolhuilta.

Kiinteistön haltija vastaa lukituksen asennus- ja huoltokustannuksista sekä lukituksen toimintakunnosta.

Jäteastioiden mitoitus ja astiakoon valinta

Tarvittavaan jäteastioiden määrään vaikuttavat asukkaiden lukumäärä, lajiteltavien jätelajien määrä, jäteastioiden koot ja niiden tyhjennysvälit. Pisimmistä tyhjennysväleistä säädetään jätehuoltomääräyksissä.

Jäteastia kannattaa mitoittaa väljästi, jotta sen tilavuus riittäisi myös poikkeuksellisina aikoina. Hyvä ohje on jättää myös katokseen yhden ylimääräisen 660 l jäteastian paikka.

Paljon tilaa vieville jätteille (kartonki- ja muovipakkaukset, polttokelpoinen jäte) tyhjennys kannattaa tilata useammin tai varata niille isompi jäteastia kuin metallille ja lasipakkauksille.

Astian mitat, mitoitus vaihtelee valmistajan mukaan			
Astian koko	Leveys cm	Syvyys cm	Korkeus cm
140 L	50	55	110
240 L	58	72	110
660 L	136	80	120

Ohjeellisia jäteastiakokoja ja tyhjennysvälejä

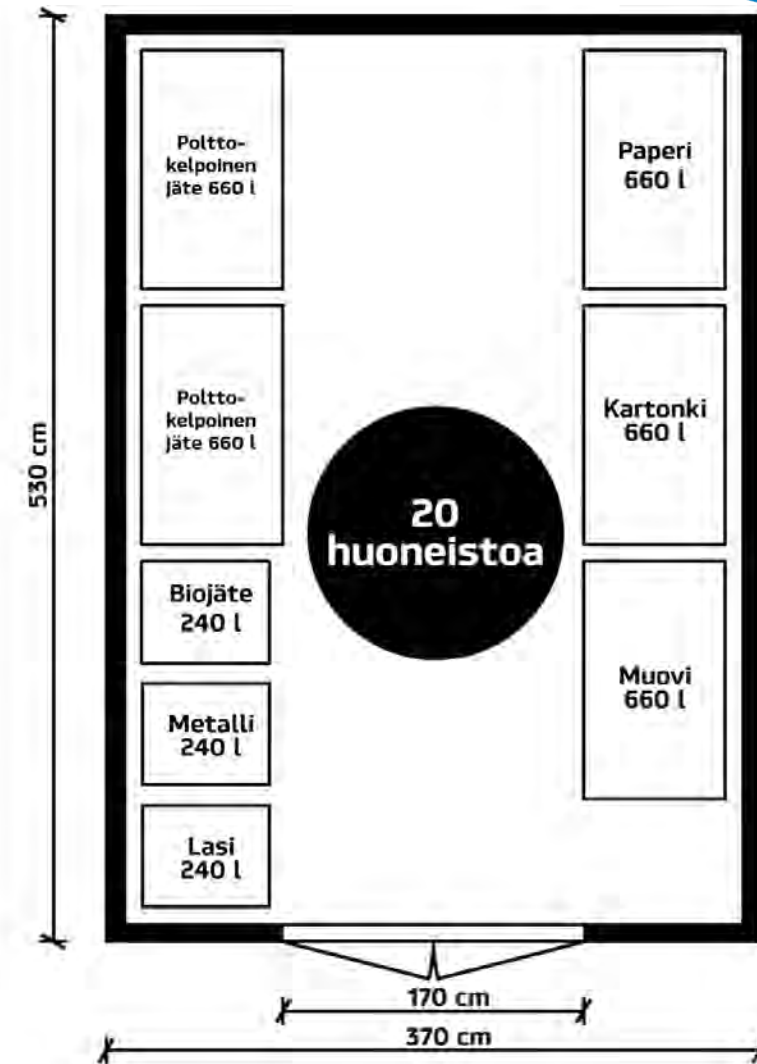
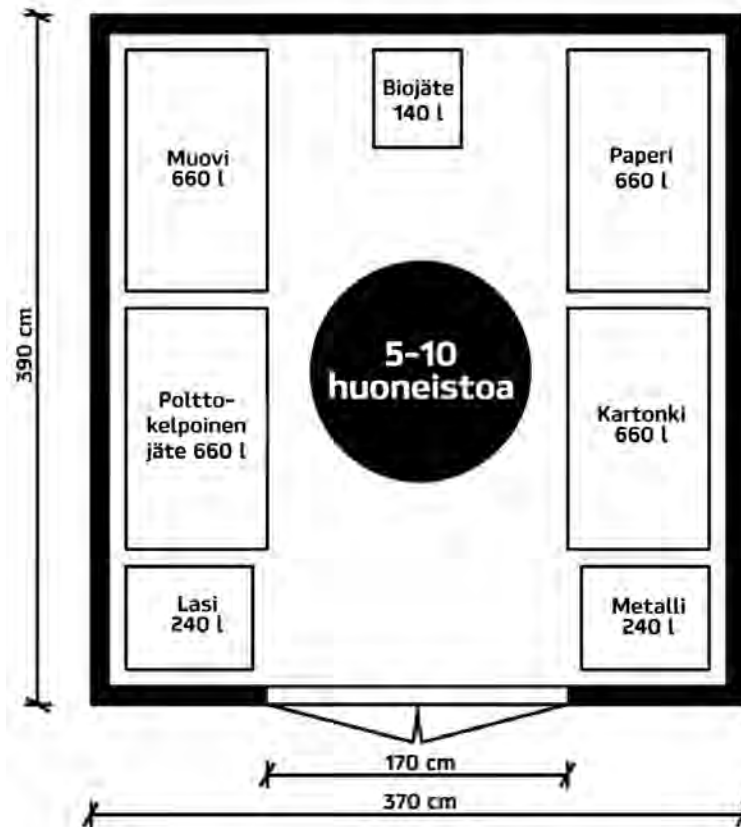
	5-10 huoneistoa		20 huoneistoa		40 huoneistoa	
JÄTELAJI	astiakoko	tyhjennysväli	astiakoko	tyhjennysväli	astiakoko	tyhjennysväli
kartonkipakkaukset	660 L	4 viikkoa	660 L	2 viikkoa	660 L	1 viikko
muovipakkaukset	660 L	4 viikkoa	660 L	2 viikkoa	660 L	1 viikko
lasipakkaukset	240 L	16 viikkoa	240 L	16 viikkoa	240 L	8 viikkoa
metalli	240 L	16 viikkoa	240 L	16 viikkoa	240 L	8 viikkoa
paperi	660 L	8 viikkoa	660 L	4 viikkoa	660 L	2 viikkoa
polttokelpoinen jäte	660 L	2 viikkoa	2 kpl 660 L	1 viikko	4 kpl 660 L	1 viikko
biojäte *	140 L	2 viikkoa	240 L	1 viikko	240 L	1 viikko

* Biojätteen erilliskeräys alkaa myöhemmin ilmoitettavan aikataulun mukaisesti.
Biojäteastian mitoitus jätetilaan on silti hyvä ottaa huomioon tilaa suunniteltaessa.

Pisimmät tyhjennysvälit

Jätelaji	Pisin tyhjennysväli kesäaikana (viikot 18—40)	Pisin tyhjennysväli talviaikana (viikot 41—17)
Polttokelpoinen jäte	4 viikkoa	4 viikkoa
Polttokelpoinen jäte, joka ei sisällä biojätettä (kiinteistöllä on biojätteen erilliskeräys tai kompostointi, josta on voimassa kompostointi-ilmoitus)	8 viikkoa	8 viikkoa
Biojäte (Lapecolla ei vielä erilliskeräystä)	2 viikkoa	4 viikkoa
Kartonki- ja muovipakkaukset	16 viikkoa	16 viikkoa
Metallipakkaukset, pienmetalli ja lasipakkaukset	16 viikkoa	16 viikkoa
Satunnaisesti käytössä olevien vapaa-ajan asuntojen jäteastialle vähimmäistyhjennysvelvoite on kaksi kertaa vuodessa		

Esimerkkejä jätekatosmitoituksista

Syväkeräyssäiliöt

Osalle Lapecon erilliskeräämistä jätelajeista ei ole valmiutta syväkeräyksen tyhjennyksiin. Varmista alueesi tilanne Lapecolta jo suunnittelun alkuvaiheessa.

Maahan upotettavien keräyssäiliöiden etuna voidaan pitää niiden suurta kapasiteettia, pientä tilantarvetta eikä säiliöiden ympärille tarvita erillisiä aitauksia.

Syväkeräyssäiliöiden sijoittelussa huomioitavaa:

- vapaa nostotila säiliöiden yläpuolella vähintään 6 m
- vapaata tilaa maan alle 0,6-1,6 m
- tasainen luistamaton pinta säiliöitä tyhjentävälle nosturiautolle, joka pääsee riittävän lähelle jätepistettä
- sijoittaminen lähelle ajotietä

Jätepisteen suunnittelu on tapauskohtaista ja siihen kannattaa pyytää apua ammattilaiselta.

Jäteauton tarvitsema tila

Turvallinen jäteastioiden tyhjentäminen edellyttää:

Jäteauto pääsee riittävän lähelle jäteastioita.

Jäteauton ei tarvitse peruuttaa piha-alueella tai peruutusmatka jää mahdollisimman lyhyeksi.

Jäteauton ajoväylä ei saa kulkea leikkialueella.

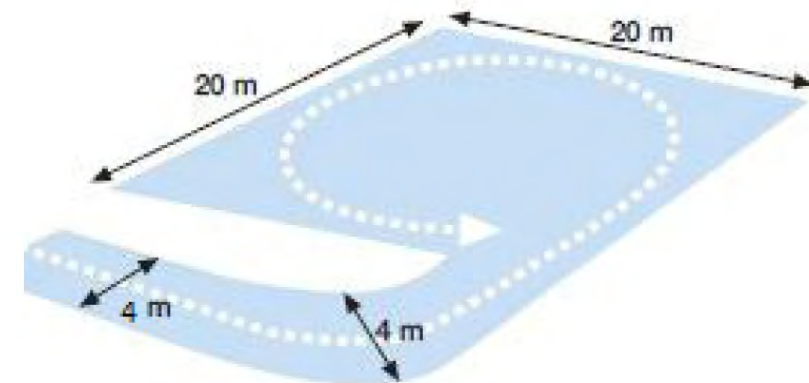
Jäteauto pitää pystyä pysäköimään turvallisesti tyhjennyksen ajaksi.

Ajoväylän leveys on vähintään 4 m, kaarteissa 4 m, ja vapaa kulkukorkeus on 4 m. Mikäli ajoväylä on kapeampi tai matalampi, on jäteastioiden oltava käsin siirrettäviä.

Jäteautolle on tarvittaessa 20 x 20 m kääntymisalue.

Ajoväylän kantavuus on riittävä, sillä täysi jäteauto painaa jopa 30 tonnia.

Jos jäteaste sijaitsee rakennuksen sisä- tai kellaritiloissa, on suunnitteluvaiheessa hyvä tarkastaa tyhjennysten onnistuminen Lapecolta.

Syväkeräyssäiliöiden mitoitus

Polttokelpoinen jäte 3—5 m³

Lasi 0,5—3 m³

Metalli 0,5—5 m³

Kartonki 3—5 m³

Muovi 3—5 m³

Paperi 1,3—5 m³

Biojätteen keräys järjestetään pinta-astioilla

Mitoitusesimerkit ovat suuntaa-antavia, säiliökoot on suositeltavaa tarkastaa kohdekohtaisesti. Säiliöiden jakaminen mahdollistaa myös yllä mainittuja pienemmätkin keräyskapasiteetit.

Uusi alueellinen keräyspiste?

Tilantarpeeseen vaikuttaa:

- Olemassa olevan keräysverkoston laajuus, palveleeko lähellä oleva piste myös suunnitteilla olevaa aluetta.
- Tuleeko alueelle rinki-ekopiste vai Lapecon keräyspiste.
- Asemakaavoitetun alueen rakennustyyppit ja tavoiteltu asukasmäärä.
- Kerros- ja rivitalovaltaiselle alueelle pisteen sijoittaminen on tarpeetonta (erilliskeräys velvoitteet).
- Keräyspisteen tulisi sijaita asukkaiden luontaisen kulkureitin varrella.
- Liikenneturvallisuus ja riittävä tila keräyspisteellä asioimiseen ja jäteastioiden tyhjentämiseen.

Lapecon aluekeräysastiat ja ekopisteet

Lapecon ylläpitämillä keräyspisteillä kerätään metallia, lasia sekä paperia. Aluekeräysastiat ovat polttokelpoisen jätteen alueellisia keräyspisteitä.

Tilantarpeeseen vaikuttavat:

- Keräysvälinetyypin valinta eli pinta-astiat vai syväkeräyssäiliöt
- Syväkeräyssäiliöiden etuina voidaan pitää siisteyttä ja suurta astiakapasiteettia.

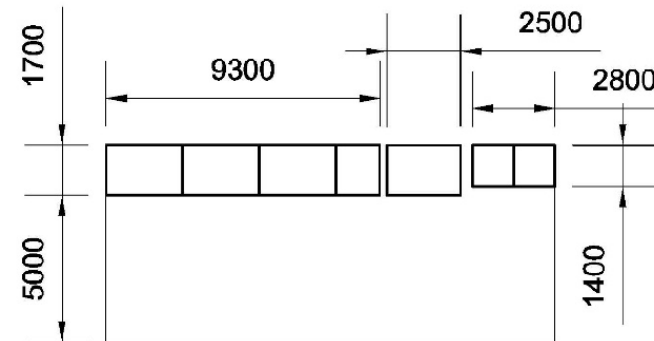
Rinki-ekopiste

Rinki-ekopisteillä jätteitä kerätään pääsääntöisesti nostoperusteisilla säiliöillä. Tällöin ekopisteen tilantarve on noin 12 x 2 m +5 m esteetön alue säiliöiden tyhjentämiseen.

Kartonki- ja muovipakkauksille soveltuu parhaiten puristimet, jolloin pisteelle tarvitaan myös sähköliittymä.

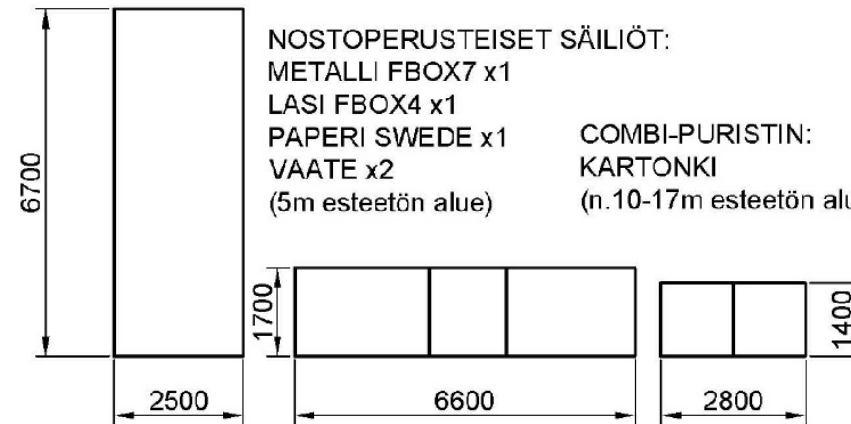
Puristimien tyhjentämiseen vaaditaan n. 10-17 m esteetön alue.

NOSTOPERUSTEISET SÄILIÖT:
KARTONKI (2 x Fbox7)
METALLI (1 x Fbox7)
LASI (1 x Fbox4)
PAPERI (1 x 6m3)
VAATE (x2)
(5m esteetön alue)

NOSTOPERUSTEISET SÄILIÖT:
METALLI FBOX7 x1
LASI FBOX4 x1
PAPERI SWEDE x1
VAATE x2
(5m esteetön alue)

COMBI-PURISTIN:
KARTONKI
(n.10-17m esteetön alue)

Aluevaraukset ja kaavoituksessa huomioitavaa

Valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa on linjattu, että kaavoituksessa on tärkeää ottaa huomioon kiertotalouden ja jätehuollon aluevaraukset, jotta uudelleenkäyttö, kierrätys ja hyödyntäminen ovat mahdollista riittävän lähellä materiaalin synty- ja käyttöpaikkoja.

Asemakaavan luonnosvaiheessa tulee antaa vaikuttamismahdollisuus Lapecolle.

Keräyspisteen tulisi sijoittua asukkaiden luontaisten kulkureittien varrelle.

Tilavaraus alueelliselle keräyspisteelle tulisi merkitä asemakaavoitusvaiheessa omaksi ET-tontiksi.

Uudelle keräyspisteelle voi olla hankala löytää sijoituspaikkaa, mikäli sille ei ole osoitettu aluetta kaavassa. Ongelmaksi voi tulla myös se, että kiinteistön haltijat voivat irtisanoa keräyspisteen sijoittamissopimuksen varsin lyhyellä varoitusajalla, mikä ei olisi mahdollista varauksen ollessa merkittynä kaavaan.

Kaavassa keräyspisteelle on varattava riittävästi tilaa. Jotta keräyspisteestä saadaan toimiva, tulee tilavarauksessa ottaa huomioon keräyspisteelle suunniteltu astiapasiteetti, keräysvälineiden tyhjennyskaluston tarvitsema tila sekä turvallinen asiointiliikenne keräyspisteellä.

Muita huomioita

Yhteinen jäteastia eli kimpipa-astia

Lähekkäin sijaitsevat kiinteistöt voivat sopia yhteisen jäteastian käytöstä, kun kulkureitin varrella kodista yhteiskeräysastialle ei ole aluekeräysastiaa.

Lähietäisyydellä tarkoitetaan taajamassa samassa tai viereisissä kortteleissa sijaitsevia kiinteistöjä, taajaman ulkopuolisella alueella naapureita taikka tiekunnan tai muun vastaavan toiminnallisen kokonaisuuden muodostavia kiinteistöjä, kuten yksityisteitä.

Myös kompostoria voi käyttää kimpassa.

Ethän hanki pikakonttia

Pikakonteista tulisi jätteenkeräyksessä luopua 30.6.2027 mennessä niiden aiheuttaman työturvallisuusriskin vuoksi.

Lapecon jätehuoltomääräysten mukaan pikakontit eivät sovellu jätteenkeräykseen 1.7.2027 alkaen. Aiemmin hankitut kontit tulee korvata muulla jätteenkeräysvälineellä.

Lapin Jätehuolto kuntayhtymä

Asiakaspalvelu

puh. 040 351 171 ma-pe klo 9-15.30

asiakaspalvelu@lapeco.fi

www.lapeco.fi

[@lapecolappi](https://twitter.com/lapecolappi)